

IO2.B – GHID PENTRU A CREA INTRIGA POVEȘTII ȘI SETUL DE INSTRUMENTE DIDACTICE

Titlul poveștii	Someșul și Crișul
Țara	☐ Italia ☐ Lituania ☐ Spania ☒ România
Tipologia poveștii	☒ Tradiții locale ☐ Tradiții interculturale

Tale summary	<p>Povestea din spatele celor două râuri începe cu doi frați, crescuți de o mamă singură, iar tatăl lor fusese omorât în timpul unei invazii. Frații erau păstori pricepuți, muncitori și, în timpul unei secete severe, au decis să își ducă oile mai departe în munte, pentru a găsi o pășune potrivită. Acolo, s-au întâlnit cu fiica unei vrăjitoare, care i-a avertizat despre intențiile mamei sale de a-i ucide pentru îndrăzneala lor de a-i păși în curte. Cu ajutorul unei frunze fermecate, ei reușesc să rămână trei și să se lupte cu cei trimiși să-i distrugă, fiul vrăjitoare și un cerb cu un singur corn. Cu toate acestea, amândoi ating cornul rupt al cerbului și se transformă în izvoare de apă.</p>
Educational potential / Learning Outcomes	<p>Această poveste are un potențial educativ ridicat din următoarele puncte de vedere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Conține cunoștințe de bază / adaptate vârstei despre geografia românească, în special despre modul în care s-au format râurile Someș și Cris (situat în Munții Apuseni, în vestul României). 2. Introduce cuvinte cheie legate de aspecte culturale / geografice / istorice. 3. Introduce cunoștințe de bază și experiență învățând despre valorile legate de curaj, iubirea și îngrijirea îndatoririlor, credința, moștenirea, dăruirea, vitejia și credința în aparițiile magice. 4. Povestea îi poate ajuta pe copii să înțeleagă că, în situații de suferință, este important să nu pierzi niciodată speranța, să caute mereu răspunsuri și să ceri ajutor. Aceasta poate fi o experiență care crește stima de sine.
Full Plot	<p>Pe vremuri, vechi ca poveștile în sine, la poalele Muntelui Vlădeasa se afla un băiat frumos și tânăr. Bogdan era numele lui. Muntele cu păduri de brad și pășuni erau toate în posesia sa. Venise vremea ca el să se căsătorească, dar la puțin timp după ce a adus mireasa la el acasă, dușmanii au trecut granițele, au dat foc orașului și l-au ucis pe Bogdan.</p> <p>Fata a scăpat de moarte, iar după ce a salvat turmele rămase de dușmani, a urcat pe munte. Acolo, în locul numit astăzi Bogdăneasa, și-a construit o colibă. Aici s-au născut două zile mai târziu doi copii gemeni, ambii băieți. Și, după cum spune povestea, au devenit mai puternici într-o zi, ca alții în șapte, de era o plăcere să îi privești.</p> <p>Copiii adorau oile și erau păstori și abia așteptau ca iernile să treacă să se plimbe pe dealuri cu turmele lor. Vara, obișnuiau să-și ducă turmele pe pășunile din apropiere și, în timp ce oile pășeau, blânde și liniștite, obișnuiau să cânte din nai și din fluier. Ciobănașii se jucau atât de frumos, încât izvoarele își opreau șoptele și curgerea, iar păsările încetau să zboare și se înghesuiau în jurul lor, ascultând cântecul lor.</p> <p>Un timp a trecut așa, dar în timpul unei veri a venit o mare secetă și, în lipsa pășunii, oile au început să moară de foame. Așa că frații plănuiau să-și mute turmele mai departe până vor găsi niște pășuni mai bune.</p> <p>Într-o dimineață și-au luat rămas bun de la mama lor și au pornit.</p> <p>În vârful muntelui, au găsit pășuni bune și multă apă. S-au așezat acolo și, lăsând oile să se bucure de iarbă, au început să își construiască coliba. Ziua a trecut repede și seara, când s-au adunat oile, băieții au făcut un foc, pentru a găti niște mâncare. Dar focul nici măcar nu a început să se aprindă, când un vânt puternic a început să sufle, iar frații s-au simțit brusc adormiți. Când s-au trezit, era deja altă zi, la prânz. Oile mureau de foame în grajd, iar câinii abia</p>

puteau să stea pe picioare. Frații s-au uitat unul la altul și apoi și-au numărat oile. Văzând că nu lipsește nimic, s-au simțit ușurați. S-au spălat și apoi și-au dus oile la pășune. După un timp, au uitat de preocupările lor și au început să cânte din fluier. Și cum cântau așa, gândindu-se la mama lor, o fată frumoasă a apărut de nicăieri, arătând ca o prințesă. Ciobanii și-au încetat jocul și au rămas pe loc, uitându-se uimiți la fată. A venit la ei și le-a spus furioasă: " Idee proastă ați avut băieții, că ați venit aici! Această pășune este pământul mamei mele și ea este o vrăjitoare, cu greu poți scăpa de răzbunarea ei. V-am văzut ieri și mi-ați plăcut. Am venit acum să vă ajut și să vă spun cum să vă feriți de vrăjile mamei mele. Cel care este mai demn mă va lua de soție. Acum, ascultați: Mama a trimis aseară „Somnul” la voi, ca să dormiți pentru totdeauna. Mi-a părut rău pentru voi și am furat o parte din el, ca să nu vă poată răni. Acum, mama mea este supărată, iar în această seară va trimite din nou „Somnul”. Dar să nu vă fie frică, deoarece nu vă mai poate răni. Dimineața, ea îl va trimite pe fratele meu să lupte cu voi, iar dacă îl puteți învinge, atunci va trimite și cerbul cu un singur corn. Această creatură are un corn în frunte. Aceasta este puterea sa. Dacă puteți tăia cornul, atunci veți fi în siguranță. După ce a spus aceste cuvinte, fata le-a dat o frunză și a spus:

- Cine își trece această frunză pe frunte nu va adormi și va rămâne treaz și puternic. Dar fiți atenți, doar o singură ștergere cu frunza este suficientă în fiecare seară; dacă îți ștergi fruntea cu ea de două ori, îți va pierde puterile magice.

Unul dintre frați a luat frunza și a fost pe cale să-i mulțumească fetei, dar ea a dispărut la fel de repede cum a apărut. Ziua a trecut ca oricare altă zi, iar seara, după ce au strâns oile, fratele cel mai mic a spus:

"Te rog, da-mi frunza diseară și tut e odihnește, vreau să îmi încerc puterea cu fiul vrăjitoarei!"

- Bine, fratele meu, spuse celălalt, dar ești mai tânăr și mai slab decât mine, și mi-ar părea tare rău să te văd învins de bestie. Mai bine te odihnești și-ți lași grijile deoparte.

„Fă cum te rog, frate, permite-mi să încerc în această seară, și atunci mâine va fi rându-tău.

Fratele mai mare s-a uitat la cel mai tânăr cu drag, apoi a scos frunza și a spus:

- Uite frunza, frate, și Dumnezeu să te ajute!

Abia își termină cuvintele și vântul a început să sufle, iar Somnul s-a strecurat din nou, făcându-i pe frați să se simtă adormiți. Fratele cel mic a scos frunza și și-a șters fruntea o dată cu ea. Curând, el a simțit cum mintea lui se limpezește și puterea lui crește. Vântul a început să sufle și mai rău. Câinii au început să alerge peste tot, lătrând tare, în timp ce oile erau neliniștite în grajd. Atunci ciobanul s-a ridicat, în timp ce fratele său dormea ca o stâncă și a început să vorbească calm cu oile, apoi își chemă câinii la el. Oile, auzind vocea stăpânului lor, s-au potolit și câinii s-au apropiat, lătrând vesel. După miezul nopții, câinii au început să latre din nou sub lumina lunii și ciobanul a văzut un bărbat care se apropie încet de grajd. Ciobanul și-a apucat repede bâta și s-a ridicat. Străinul s-a apropiat de stână și a încercat să deschidă poarta. Câinii s-au apropiat de el, lătrând amenințător, dar deodată, au tăcut. Ciobanul s-a apropiat de poartă și a strigat:

"Ce faci acolo? Dacă ești un străin cu frică de Dumnezeu, vino să te odihnești lângă foc și lasă oile în pace, dacă nu, atunci să știi că ți-ai găsit nănașul!"

	<p>- Ce ai spus, frate? Spune asta din nou!</p> <p>-Ei bine, te-am rugat să vii în pace sau altfel să știi că găesc ac de cojocul tău!</p> <p>- Nenorocitele, nu ai noroc, dar dacă ești la fel de dur precum îți sunt vobe, hai să ne luptăm!</p> <p>Păstorul a înțeles imediat cine e străinul, dar nu i-a fost teamă. El a făcut semnul crucii pentru a-L lăuda pe Dumnezeu, apoi s-a dus la străin și a început să lupte cu ea. El era furios și scuipa foc peste tot, dar ciobanul nu dădea înapoi. Lupta a continuat până în zori, când păstorul a simțit puterea dușmanului slăbind și l-a învins. Băiatul era însă atât de obosit încât abia putea să meargă. S-a târât încet spre izvor și s-a spălat. Între timp, s-a trezit fratele mai mare, care dormise foarte profund. A fost o zi grea pentru ei, pentru că au jelit câinii care au fost uciși. Seara, celălalt frate a luat frunza și, după ce și-a frecat fruntea, a stat de veghe până la miezul nopții. Deodată a auzit un urlet sălbatic. A sărit în grabă și a apucat bâta, privind cu suspiciune peste tot. După ceva timp, a văzut că intră un cerb care în loc de două coarne avea doar una. Păstorul a încercat de câteva ori să nimerească cornul, dar abia în final a reușit să îl lovească și să rupă cornul. Cerbul, speriat, a fugit înapoi de unde venise. Ciobanul a alergat spre locul unde căzuse bâta și acolo a văzut cornul pe care cerbul îl lăsase în urmă. L-a ridicat, dar nu a avut timp să-l privească, căci în clipa următoare a devenit un pârâu. Cornul era fermecat și oricine îl atinge se transforma într-un izvor. Fata vrăjitoarei uitase să le spună fraților să nu îl atingă.</p> <p>Nu după mult timp, fratele mai mic s-a trezit și, după ce nu și-a văzut fratele nicăieri, a început să-l caute. În timp ce se plimba, văzu bâta și cornul. A ridicat cornul, iar în clipa următoare s-a transformat într-un alt izvor.</p> <p>Vrăjitoarea se răzbunase.</p> <p>De atunci, pârâul fratelui cel mare se numește Someș, care curge lin, iar izvorul care a fost fratele cel mic se numește Criș, acesta curgând rapid, ca și cum ar fi căutat fratele pierdut. Atât Someșul, cât și Crișul au izvoare în Muntele Vlădeasa. Iar locul în care a căzut cornul se numește astăzi „Cornul cerbului”.</p>
Plan de lecție	<p>Activități recomandate pentru implicarea și provocarea elevilor preșcolari și dezvoltarea abilităților lor cognitive, precognitive și creative.</p> <p>Părintele care a prezentat povestea a adus o bâta adevărată și păpuși făcute manual, imagini despre râuri și despre muntele Vlădeasa. Copiii s-au bucurat de poveste și au simțit că s-a făcut dreptate atunci când cei doi frați au eliminat Somnul, Dragonul și Cerbul cu un singur corn.</p> <p>Copiii pot fi invitați să împărtășească experiențe similare, când nu și-au pierdut speranța și au continuat să caute adevărul. Jocurile de rol sunt un instrument important în dezvoltarea creativității și a abilităților sociale; prin urmare, recomandăm cu tărie activități care implică plasarea copiilor în locul personajelor din poveste. Activitatea noastră sugerată este de a-i provoca pe copii să creeze un munte și două râuri din materiale reciclabile. În plus, ei ar putea să viziteze și o stână în timpul unei călătorii și să învețe lucruri legate de ea (cum să fluiere pentru a aduna oile, cum să cheme câinele, cum să mulgă o oaie, să urmărească și să învețe cum oile sunt tunse) .</p>
Video	<i>-linkuri care au legatura cu locul</i>

<p>Resurse media</p>	 <p>Resurse: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a9/RO_SJ_Raul_Somes_la_Letca_%282%29.JPG https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fb/Near_Kunszentmarton%2C_2006_Körös1.jpg</p>
<p>Documente PDF</p>	<p>- Acest document in format pdf</p>
<p>Website</p>	<p>https://www.bihorinimagini.ro/povesti-si-legende-bihorene/legenda-a-doi-frati-somesul-si-crisul/?fbclid=IwAR0X01190A_f5xsnFO9n1b4bp-OYllrhdQQOTE3N3q6wGo51IIEWkT0_0l0</p>